

ВІДГУК

офіційного опонента, кандидата педагогічних наук доцента Рахманова Віталія Олеговича, на дисертацію **Гаврутенко Лесі Анатоліївни** за темою «Формування професійних вмінь майбутніх молодших спеціалістів економічного профілю у процесі вивчення фахових дисциплін», поданої на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Входження України у світовий освітній простір вимагає формування якісних освітніх послуг для підготовки фахівців вищої кваліфікації та відповідність їх умовам міжнародного ринку праці. Реформування системи вищої освіти України та динамічні трансформації соціально-економічних процесів, що відбуваються в світовій економіці, зумовлюють вдосконалення освітнього процесу та формування нових вимог до професійної підготовки сучасних спеціалістів економічного профілю.

У дослідженні Гаврутенко Л.А. робить спробу на основі визначених, обґрунтованих й впроваджених організаційно-педагогічних умов розробити модель формування професійних вмінь майбутніх молодших спеціалістів економічного профілю та перевірити її ефективність.

У своїй роботі дисертантка вирішує наукове завдання, яке полягає у здійсненні аналізу теоретико-методичних аспектів формування професійних вмінь майбутніх молодших спеціалістів економічного профілю та розкритті поняттєво-категоріального апарату дослідження; дослідженні сутності, структури та особливостей фахової підготовки молодших спеціалістів економічного профілю у процесі вивчення фахових дисциплін; визначенні та обґрунтуванні сукупності організаційно-педагогічних умов, що впливають на ефективність формування професійних вмінь майбутніх молодших спеціалістів економічного профілю; розробки структурно-функціональної моделі формування професійних вмінь майбутніх молодших спеціалістів економічного

профілю та перевірки її ефективності у процесі вивчення фахових дисциплін; конкретизації критеріїв, показників, рівнів сформованості професійних вмінь майбутніх молодших спеціалістів економічного профілю та удосконаленні методики вивчення фахових дисциплін.

Наукова новизна дисертаційного дослідження полягає в тому, що:

- вперше визначено, обґрунтовано та перевірено організаційно-педагогічні умови, що забезпечують підвищення ефективності формування професійних вмінь майбутніх молодших спеціалістів економічного профілю у процесі вивчення фахових дисциплін (виокремлення елементів навчання у процесі покрокової подачі змісту предметної інформації з метою формування ключових та професійних компетенцій; використання міжпредметних зв'язків у процесі навчання для внутрішньої мотивації молодших спеціалістів до навчальної діяльності; використання інформаційних технологій (далі ІКТ) для активізації навчально-пізнавальної діяльності майбутніх молодших спеціалістів економічного профілю; організація творчої, професійно-орієнтованої самостійної роботи майбутніх молодших спеціалістів економічного профілю технологіями проблемного навчання);
- розроблено та перевірено структурно-функціональну модель, що відображає формування професійних вмінь майбутніх молодших спеціалістів економічного профілю на основі впроваджених організаційно-педагогічних умов та базується на компетентнісному, системному, особистісно-діяльнісному, інтегративному підходах, містить три взаємопов'язані блоки (методологічно-цільовий, конструктивно-технологічний, діагностично-корегувальний);
- уточнено сутність понять: «професійні вміння молодших спеціалістів», «професійно-економічний рівень фахової підготовки у коледжі»;
- удосконалено методику формування професійних вмінь майбутніх молодших спеціалістів економічного профілю, що передбачає цілеспрямоване залучення студентів коледжу до проблемно-розвивальної, ігрової, тренінгової та проектної технологій навчання в умовах фахової підготовки;

– визначено критерії (організаційно-пізнавальний, когнітивний, операційно-діяльнісний, контрольпо-рефлексивний), показники та рівні (репродуктивний, продуктивний, креативний) сформованості професійних вмінь у майбутніх молодших спеціалістів економічного профілю у процесі вивчення фахових дисциплін;

– подальшого розвитку набули основні положення про особливість фахової підготовки майбутніх молодших спеціалістів економічного профілю, основним завданням якої є формування готовності до самоосвітньої, навчальної та професійної діяльності.

Не викликає заперечень практичне значення одержаних результатів, яке полягає в розробці: спецкурсу «Бізнес-планування», що містить тренінги, контрольні, рольові, ситуативні вправи для перевірки рівнів сформованості професійних вмінь майбутніх молодших спеціалістів економічного профілю у процесі як аудиторної, так і позааудиторної роботи, та методичних рекомендацій для науково-педагогічних працівників щодо формування професійних вмінь у майбутніх молодших спеціалістів економічного профілю.

Безсумнівним є висновок автора про те, що дисертаційне дослідження не претендує на вичерпний розгляд всіх аспектів формування професійних вмінь майбутніх молодших спеціалістів економічного профілю у процесі вивчення фахових дисциплін, а пропонує один із шляхів її вирішення.

Ці вихідні положення суттєво впливають на логіку розгортання дисертаційного дослідження в теоретико-методологічному та дослідно-експериментальному напрямках і чітко сформульованому науковому апараті: об'єкті, предметі та завданнях дослідження, а також репрезентативністю вибірки, кількісним і якісним аналізом отриманих даних, результатами реалізації програми формуючого експерименту.

Результати дослідження відображено у 17 одноосібних наукових працях. Серед них: 8 статей, опублікованих у наукових виданнях, затверджених ДАК України; 1 – у закордонному науковому виданні; 8 – у збірниках матеріалів науково-практичних конференцій

Зміст автореферату повністю відповідає змісту дисертації. Загалом позитивно оцінюючи наукове та практичне значення отриманих дисертанткою результатів, слід виділити низку дискусійних положень та зауважень до змісту дисертації, а також висловити окремі побажання:

1. У підрозділі 1.2. «Сутність, структура та особливості фахової підготовки молодших спеціалістів економічного профілю у контексті сучасних вимог та актуальних суспільних запитів» тексту дисертації (С.35–48), аналізуючи головну мету фахової підготовки авторка досить детально розглядає основні положення, виявляє особливості фахової підготовки молодших спеціалістів економічного профілю та визначає компоненти досліджуваного феномену, проте, на наш погляд, у роботі доцільно було б, подати схематично структуру професійних вмінь, а також окреслити місце і вагомість ключових компетенцій в ієрархії інших видів компетентностей майбутніх спеціалістів економічного профілю.

2. Робота, на нашу думку, була б більш ґрунтовною, якби аналіз проведеного моніторингу систем роботи вітчизняних вищих навчальних закладів з формування професійних вмінь була б ширшою й охоплювала закордонні вищі навчальні заклади, що забезпечує підґрунтя для більш глибокого аналізу та з'ясування наявних недоліків у системі фахової підготовки майбутніх молодших спеціалістів економічного профілю. З огляду на дослідження, авторка вважає за доцільне вдосконалити у контексті проблеми проведеного дослідження.

3. У другому розділі дисертації – «Науково-методичні основи формування професійних вмінь майбутніх молодших спеціалістів економічного профілю у процесі вивчення фахових дисциплін», авторка подає структурно-функціональну модель формування професійних вмінь майбутніх молодших спеціалістів економічного профілю у процесі вивчення фахових дисциплін. Вона є доречною й логічно упорядкованою. При цьому ми вважаємо, що модель була б більш інформативною, якби педагогічні технології, методи, форми і засоби були представлені за етапами формування досліджуваних вмінь:

діагностико-мотиваційного, процесуально-діяльнісного та рефлексивно-корекційного. Йдеться про складники змісту технологічного блоку: принципи, педагогічні технології, методи, форми та засоби, у межах яких відбувається реалізація завдання формування професійних вмінь, і їх оптимальне поєднання за названими етапами.

4. У тексті дисертації та автореферату слід було б більше оперувати термінологією, яка є у Законі України «Про вищу освіту» (2014 р.). Зокрема це стосується терміну «компетентність», освітній рівень (ОР) – молодший спеціаліст тощо.

5. Зміст додатків підсилює б представлення в них більш детального опису запропонованих методичних рекомендацій, зокрема тих, які стосуються дисципліни «Планування та організація діяльності підприємства», «Менеджмент», оскільки матеріали додатків відображають наукове і практичне значення проведеного дослідження.

Проте, висловлені зауваження не знижують наукової значимості дослідження. Дисертаційна робота Гаврутенко Лесі Анатоліївни за темою «Формування професійних вмінь майбутніх молодших спеціалістів економічного профілю у процесі вивчення фахових дисциплін» є завершеною роботою, яка містить нові науково обґрунтовані теоретичні та практичні результати, відповідає вимогам п. 9 та 11 (Постанова КМУ №567 від 24.07.2013 року) «Порядку присудження наукових ступенів» за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти, а її автор заслуговує присвоєння наукового ступеня кандидата педагогічних наук.

Офіційний опонент
старший науковий співробітник
Секції з оборонних проблем Міністерства оборони України при
Президії Національної академії наук України
кандидат педагогічних наук доцент

Підпис Рахманова В.О. засвідчую.
Начальник

В.О. РАХМАНОВ

О.Ф. ЛЕВЧЕНКО